

**VEENKOLONIËN,
naar aanleiding van het rapport van de Commissie Structuurversterking Veenkoloniën**

SEAN-advies, nr. 48

- **ongevraagd advies**
- **behandeld in vergadering van 7 september 2001**
- **uitgebracht op 7 september 2001 aan de Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, de heer mr. L.J. Brinkhorst en het Dagelijks Bestuur van het Samenwerkingsverband Noord-Nederland (i.a.a. LNV-Noord, EZ Regio Noord, VROM-Noord)**

De Sociaal-Economische *Adviesraad* Noord Nederland heeft in zijn vergadering van 7 september 2001 gesproken over het eindrapport van de Commissie structuurversterking Veenkoloniën, getiteld 'Van afhankelijkheid naar kracht'.

Dit rapport bepleit een krachtige en integrale aanpak van de problematiek in de Drents-Groningse Veenkoloniën door middel van een stelsel van structuurversterkende maatregelen.

De SEAN is verheugd over de uitgebreide beleidsanalyse en sociaal-economische analyse die op initiatief van het Kabinet hebben plaatsgevonden en onderschrijft de conclusies van het rapport.

De Raad acht het van belang zijn (ongevraagde) reactie op het eindrapport kenbaar te maken voordat dit eindrapport wordt besproken in het Kabinet.

De problematiek van de Veenkoloniën is complex en dateert niet van vandaag of gisteren.

Een ombuiging van de neerwaartse spiraal in de Veenkoloniën is alleen mogelijk door impulsen van buitenaf en een integrale aanpak. Voor een integrale aanpak van de verschillende langdurige problemen is continue samenwerking en krachtenbundeling een voorwaarde. Samenwerking tussen betrokken provincies, gemeenten, bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties en andere deskundigen is noodzakelijk om te komen tot een eenduidige regiovisie die wordt vertaald in een afgestemd duurzaam integraal beleid, om de neerwaartse spiraal te keren.

Daarnaast steunt de Raad het uitgangspunt van een regionale aanpak in het rapport en dient naar zijn mening het gebied als één geheel te worden gezien. Samenwerking door middel van samenvoeging en uitwisseling van reeds bestaande plannen (onder andere provinciale omgevingsplannen), projecten en kennis bij bestaande project- en/of stuurgroepen voor delen van het gebied zal een toegevoegde waarde hebben.

De SEAN acht het van belang dat de aansturing en organisatie van de integrale aanpak transparant en programmatisch zijn. De regie en coördinatie dienen in een hand te liggen. Zorgvuldige monitoring van de effecten van beleid en een inzichtelijke reguliere evaluatie zijn vaste terugkerende onderdelen in het proces. Daarom pleit de Raad voor één stuurgroep en één werkgroep waarin de verschillende overheden, belangrijke maatschappelijke geledingen en het bedrijfsleven zijn vertegenwoordigd.

Een interprovinciale regiovisie en een integraal plan van aanpak dienen het kader te vormen voor een samenhangend te voeren beleid. (Deel)initiatieven, passend binnen de regiovisie, moeten worden gestimuleerd en kunnen niet vroeg genoeg worden ontwikkeld en ingezet.

De Raad wil kort ingaan op het in het eindrapport genoemde stelsel van structuurversterkende maatregelen die zijn uitgewerkt in vier thema's. Het beleid voor de arbeidsmarkt- en werkgelegenheidsproblematiek zal zich dienen te richten op de oorzaken, niet op de symptomen. De achtergebleven ontwikkeling van de regio moet worden tegengegaan met krachtige beleidsinterventies. Naast de ontwikkeling van voldoende gekwalificeerd arbeidsaanbod, reactivering en extra stimulering van de uitstroom uit de WAO en gesubsidieerde arbeid dient het aandeel van de dienstensector groter te worden. Ook zijn het stimuleren van bedrijvigheid en het gebruik maken van nieuwe vormen van informatietechnologie noodzakelijk. Economisch- en arbeidsmarktbeleid dienen hand in hand te gaan. Er moet wezenlijke aandacht komen voor scholing van werkenden en werkzoekenden waarbij een goede aansluiting plaatsvindt op de (ontwikkelingen in de) vraagzijde van de markt. Voor het realiseren van een geïntegreerd en doeltreffend arbeidsmarktbeleid dienen voldoende middelen ter beschikking te komen.

Verder zal een verbetering van het woonklimaat en de kwaliteit van de directe leefomgeving bijdragen aan een ombuiging van het negatieve migratiesaldo. Aantrekkelijke woningbouw, voldoende aanbod en spreiding van voorzieningen zoals onderwijs, zorg, sport en recreatie, veiligheid en een goede bereikbaarheid van voorzieningen zullen hieraan aan bijdragen. Hier liggen kansen voor de betrokken provincies en gemeenten om planologisch ruimte te creëren voor aantrekkelijke woongebieden. Waar men in andere delen van het land woekert met ruimte, ligt er voor de Veenkoloniën wel de mogelijkheid om in de toekomst kwaliteit van leefomgeving te bieden waarin ruimte een belangrijke rol speelt.

Specifiek wil de Raad ingaan op de mogelijke gevolgen van de wijzigingen in het Europese ondersteuningsbeleid voor de teelt en verwerking van zetmeelaardappelen. De zetmeelaardappelen zijn voor het gebied een belangrijke bron van inkomsten en werkgelegenheid. Nu al moet er een begin worden gemaakt met het anticiperen op te verwachten ontwikkelingen voor zowel de telers als de verwerkende industrie. Er moet onderzoek komen naar alternatieven om de werkgelegenheid te blijven waarborgen en de afhankelijkheid van subsidies te verlagen. Hier kan men denken aan Research en Development op Life Science gebied (onder andere meer derivatisering en diversificatie van grondstoffen), mogelijk in samenwerking met universiteiten en hogescholen en aan onderzoek naar nieuwe functies voor de grond (bloembollenteelt, glastuinbouw enzovoorts). Ook dient er meer nadruk te worden gelegd op de verbetering van teelttechnieken waardoor er een hogere fysieke opbrengst wordt gegenereerd op minder hectares grond. Vrijgekomen hectares kunnen worden gebruikt voor inplaatsing van nieuwe producten. Daarnaast is een versterking van het vestigingsklimaat voor bestaande en nieuwe bedrijven denkbaar waardoor er een minder eenzijdige bedrijvigheid ontstaat.

Als randvoorwaarde voor het oplossen van de complexe problematiek is een verbetering van de infrastructuur en de bereikbaarheid nodig. De SEAN doelt hierbij zowel op wegen (A37, verbetering N33, nieuwe weg Ter Apel/Emmen), als de ICT bekabelingstructuur ter versterking van de (OV) verbindingen met de economische kernzone Groningen-Assen en met Emmen.

Om het gebied de nodige diversiteit aan samenhangende impulsen te kunnen geven met als resultaat structurele positieve sociaal-economische veranderingen, zijn ook belangrijke additionele financiële impulsen nodig. Het gebied valt voor het overgrote deel niet onder prioriteitsgebieden in Kompas voor het Noorden en wordt ook verder niet als speerpuntgebied genoemd.

Na het initiatief van het Kabinet tot het instellen van de commissie Hoekstra en gezien de uitkomsten van het eindrapport is de verwachting in het Noorden voor additionele

financiële steun door het Kabinet terecht hoog. Naar de mening van de Raad zal overigens op alle overheidsniveaus een financiële inspanning dienen te worden geleverd om te voorkomen dat er een tegenstelling ontstaat tussen bedenken en uitvoeren, tussen zeggen en doen.

Het gebied heeft een rijke en interessante geschiedenis. De cultuurhistorische waarde van de Veenkoloniën is groot. Toch kampt de regio met een negatief imago. Het eindrapport van de Commissie heeft alle betrokkenen er (weer) van doordrongen dat het gebied "de moeite waard is". Het uitdragen van dit geloof en het hiernaar handelen - zowel naar de bevolking in het gebied als daarbuiten - zullen het vertrouwen in de ingeslagen weg doen toenemen.

De integrale en regionale aanpak zal duurzaam en structureel moeten zijn om een definitieve positieve wending in het gebied tot stand te brengen. Men dient zich te realiseren dat hier geen sprake is van een kortdurend project maar van een kans om samen met de bewoners van het gebied een structurele positieve verandering te realiseren.